

אלו הן הנחנקין פרק עשירי סנהדרין

פה.

עין משפט נר מצוה

א וימי' פ"ה מהל' חובל
הל"א טו"ע ח"מ סי' טכ
סעי' א'
יג ב מיי' פ"ה מהל'
ממרים הל' יב ועיין
כ"מ סמג לאוין ריט
טו"ע י"ד סי' רמא סעיף
ד:
יד ג מיי' פ"ג מהל' חובל
ומזיק הל' ג סמג עשין
ע טו"ע ח"מ סי' טכ
סעיף לה:
טו ד מיי' שם פ"ה הלכה
ג סמג שם טו"ע שם
סעיף ב:
טז ה מיי' פ"ה מהל'
ממרים הלכה יב סמג
לאוין ריט טו"ע י"ד סי'
רמא סעיף ד:

מקלקל נמי מיחייב ור' יהודה יש לדקדק דפטור מדתנן ב' כל הכלים
(שבת ד' קכב:) ומייתי' בסמוך דמחט של יד (מומר) ליתול זה את
הקוך דמשמע ליה להש"ס דלמא כולי עלמא כי הדיא דשליה שבת
(ד' קמ.) דלמרי' אכל מוקף מחמת חסרון כיס אפילו ר' שמעון

מודה דתנן כל הכלים ניטלין בשבת
חוץ ממסר הגדול ויתד של ממרישה
ומנא ליה דמודה ר' שמעון זה אלא
משמע ליה דבסמא דהתם מודו כ"ע
היכא דלא משכח פלוגתא וכיון דר'
יהודה מחייב במלאכה שאינה צריכה
לגופה לא אפשר למישרי מחט של יד
ליתול זה את הקוך אי לא משום
דסבירא ליה מקלקל בחצורה פטור
ואע"ג דלמרי' ב' כירה (שם דף
מג.) דשמואל במלאכה שאינה צריכה
לגופה סבר לה כרבי יהודה וצ"ל ספק
אכל (כריתות דף יט:) מסיק ר"ג אליבא
דשמואל הנח למינוקות הואיל ומקלקל
בחצורה חייב לאו משום דסבירא ליה
הכי לשמואל אלא אליבא דמאן
דמחייב קאמר ומדע דבשליה האורג
(שבת דף ק.) אמר שמואל כל פטורי
דשבת פטור דלא חסור לזר מהני
תלת דפטור ומותר המפסס מורסא
ומנא לן דפטור ומותר דתנן מחט
של יד (מומר) ליתול זה את הקוך
ומדשרי ליתול הקוך ש"מ דקסבר
מקלקל בחצורה פטור דממעט מלאכה
שאינה צריכה לגופה לא שריא דהא
סבירא ליה דחייב:

ורבי שמעון מלאכה שאינה
צריכה לגופה. כל מלאכה שאינה
צריכה אלא לסלקה מעליה,
היא מלאכה שאינה צריכה
לגופה, דברצונו לא באלו לו
ולא היה צריך לה, הלכך לאו
מלאכה מחשבת היא לר"ש
(שבת צג.) ביישור ישר.
ביישור ישר, ומתן
שמה ולא הכיר דבשמו
עשה לו זה (ב"ק צג).
הכחו הכאה שאין בה
שום פרוטה לזקה, שם
יש זה משלומי פרוטה
משלם ואינו לזקה, דליפנין
בכחיותו באלו נעוה (ב"ב:
צ"ב) כדכתיב ויבנה חורבן
בביתו למשלומי, וכן אין
בה שום פרוטה לזקה שעבר
על לא יוסף פן יוסף
(מכות ט.) דמקשינן
הכאה לקללה. בפרשת
ואלה המעשרים סמק
הענין אלא שסמק אחד
מפסיק בניהן ואיכא למ"ד
היקש הוא (יבמות קא.).

וכן מוכח בההיא (י) דהמכבד והמרבץ דהא רבנן דסבירא להו כרבי
יהודה דדבר שאין מתכוין ופטרי אפילו ישוה גומות וכן בפרק ספק
אכל (כריתות דף כ.) דמתעסק שאינו מתכוין למלאכה פטור כ"ש
הדיא דלזינו מתכוין אלא לגרייה והא דמחייב רבי יהודה בכריתות
מתכוין לכבוד את העליונות והוצערו התחתונות מאלוהין היינו התם
משום דהוי פסיק רישיה וחייב מלאכה מחשבת כיון שידע שיצטרע ור'
שמעון דפטור משום דלזניה צריכה לגופה ולא צעי מלאכה מחשבת
דהא ר' שמעון מחייב מקלקל בהצורה ומקלקל דמיפטור בשאר מלאכות היינו משום דלא
הוי מלאכה מחשבת כדמוכח שלהי פרק קמא
דגיגיה (דף י.) מכלל דבהצורה לא חיישין והא דשרינן לעבול לכתחלה בשבת אס
להנאת עמנו הוא צריך אפילו דם חבורי מחבר
ה"ט משום דלזניה צריכה לגופה ור' אליעזר דמחייב טהא (י) במכבד ומרבץ לאו משום
דליהוי פסיק רישיה דהא שרי לר' שמעון לכתחלה
אלא חשיב תיקון לכבוד ולריבון כעין זנין ואפילו בלא השוואת גומות דבדבר
מועט מיחייב משום בונה כדלשכחן (י) גולתה ופוקסת
ובס"פ כירה (שבת דף מו:) דהוי שרי לטלטל נר הדולק בשבת אי לאו משום
דבסין דמכבדין צו ללאת ואלו היינו משום דלא מכבד בלא מתכוין
אינה צריכה לגופה היא ומיהו מימה דהא לשמואל קאמר בפרק כירה (י)
דבדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש ובמלאכה שאינה צריכה
לגופה סבר לה כר' יהודה וכיון דסבר כר"י במלאכה שאינה צריכה לגופה
הכי שרי דבר שאין מתכוין דשרי התם (דף מא:) גבי מיחס
שפיניה לתת לתוכו מים להפסיר אפי' שיעור לזרף דהוה ליה שגגת סקילה
ו"ל דהא דלשרינן הכא קוץ וסילוא משום דחיישין כשמתחיל
להסיר שמה יתהפך דלא סגי אי לא הוי פסיק רישיה ולא יית צבציל
כך אכל שאר דבר שאין מתכוין דלא פסיק רישיה הוא שרי
וליתול קוץ בשבת מודה שמואל אע"ג דמחייב במלאכה שאינה צריכה
לגופה דקסבר מקלקל בחצורה פטור:

הא בבנו הא באחר. רוצה ללמד מכאן אזהרה למכה אצו דלא נפיק
מפן יוסף כיון דלזינו מלווה להכותו ומשמע בסמוך דלפי'
ציואל ליהרג נפקא לן אזהרה לבנו דחייב דמוקף לה רב חסדא
במסרבין צו ללאת ואע"ג דאין מזהירין מן הדין הני מיילי להלקותו
ומיהו קשה היכי אתא בנו בקל ומומר מאחר כיון דלחר פטור
במסרבין צו ללאת ואלו היינו משום דלא מכבד בלא מתכוין
דפן יוסף מיירי אפי' בבנו אע"ג דלרצעים יכנו לא מיירי בבנו
פ"ו (שם) צעי רבי אבא בר ממל ציישו ישר ומת מהו ולא
איפשיטא והכא פריך בפשיטות ויש ספרים דגרסינן והאמר רב
ששת ציישו ישר חייב ולא גרס ומת ולא נהירא דמה ענין ישר
ליואל ליהרג ועוד מאי קמ"ל רב ששת מתניתין היא בפרק
החובל (י) המבייש את הישן חייב ור"ת גרס והאמר רב ששת
ציישו חייב ואלו היינו משום דלא מכבד בלא מתכוין דלא
פסיק רישיה הוא שרי וליטול קוץ בשבת מודה שמואל אע"ג
דמחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה דקסבר מקלקל בחצורה
פטור:

סיכול

ור' שמעון אים ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה. בפרק
המגניע (שבת דף ג:) גבי המוציא את המת במטה: **מהו שיעשה שליח.**
צ"ד לציוא אס נתחייב אצו נדוי או מלקות: **ואחר מי הסיכו.** לקללו
ולהכות את חבירו והלא כל ישראל הוזהרו על הכאת חביריהם ועל

קללתם כדילפינן ב' מיתות (לעיל ד'
מ:) אפי' נעשה שליח צ"ד לך דכתיב
(דברים כה) ארבעים יכנו וכתיב
(במדבר ה) יתן ה' אותך: **ומה מי**
שמואל להכותו. ברייתא תניא הכי
במכילתא: **מאי לאו אידי ואידי.**
מלוא ואינה מלוא תרוייהו במקום
מלוא והא צנו והא בלחר והכי
קאמר ויליף אזהרה למכה אצו: **ומה**
אחר שמואל להכותו במקום מלוא.
דכתיב יכנו: **מלוא שלא להכותו.**
יותר מלרצעים דכתיב (דברים כה)

ולא יוסף פן יוסף צנו שאינו מלוא
להכותו אפילו במקום מלוא אלמא
אינו נעשה שליח לך אינו דין שמוזהר
שלא להכותו שלא במקום מלוא:
ומה במקום מלוא שמואל להכותו
מלוא שלא להכותו. יותר מלרצעים
שלא במקום מלוא לא כל שכן ויליף
אזהרה למכה אצו או חבירו מהכא:
נא אחר והכחו וקילו פטור. קס"ד
פטור ממלקות: **ואינו יולא.** ואשמעי'
דבנו אינו נעשה שליח בית דין לכופו
ללאת וקשיא לרב ששת: ה"ג **והאמר**
רב ששת ציישו ישר ומת חייב. ציישו
ישר ומת תוך שינתו: **חייב.** דהא
מתציישין בניו והאי נמי ל"ש: **מכלל.**
דחייב דקתני גבי צנו ממנו קאמר
בתמיה והא בלא צו שוה פרוטה
מוקמת לה: **אלא.** על כרחך חייב
בדיו קאמר מיתה: **הכא נמי.** דתני
גבי אחר פטור בדיו קאמר וממלקות
פטור ליה ואלתי מאי שנא: **נעושה**
מעשה עמך. וזה שעובר עברה
שחייב מימה לאו עושה מעשה עמך
הוא: **הפינה קללה.** דכתיב ביה בעמך:
מקשינן. כלומר גמרינן במה מצינו.
ואיכא דלמרי היקשא דכתיב מכה
אצו ומקלקל אצו גבי הדדי באלה

המשפטים אלא שמוקרא אחד מפסיק ביניהם: **אי הכי צנו נמי.** דהא לא
כתיב אזהרה במקלקל אצו אלא במקלקל חבירו שאליו בכלל עמך ב' פרק
ד' מיתות (לעיל ד' סו:) דרב פנחס משמיה דרבא במסכת חגיגה
בסוף חומר בקדוש: **במקוים.** הראוי להתקיים ולא זה שנגמר דינו:
מיד

משום דהוי פסיק רישיה וחייב מלאכה מחשבת כיון שידע שיצטרע ור'
שמעון דפטור משום דלזניה צריכה לגופה ולא צעי מלאכה מחשבת
דהא ר' שמעון מחייב מקלקל בהצורה ומקלקל דמיפטור בשאר מלאכות היינו משום דלא
הוי מלאכה מחשבת כדמוכח שלהי פרק קמא
דגיגיה (דף י.) מכלל דבהצורה לא חיישין והא דשרינן לעבול לכתחלה בשבת אס
להנאת עמנו הוא צריך אפילו דם חבורי מחבר
ה"ט משום דלזניה צריכה לגופה ור' אליעזר דמחייב טהא (י) במכבד ומרבץ לאו משום
דליהוי פסיק רישיה דהא שרי לר' שמעון לכתחלה
אלא חשיב תיקון לכבוד ולריבון כעין זנין ואפילו בלא השוואת גומות דבדבר
מועט מיחייב משום בונה כדלשכחן (י) גולתה ופוקסת
ובס"פ כירה (שבת דף מו:) דהוי שרי לטלטל נר הדולק בשבת אי לאו משום
דבסין דמכבדין צו ללאת ואלו היינו משום דלא מכבד בלא מתכוין
אינה צריכה לגופה היא ומיהו מימה דהא לשמואל קאמר בפרק כירה (י)
דבדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש ובמלאכה שאינה צריכה לגופה
סבר לה כר' יהודה וכיון דסבר כר"י במלאכה שאינה צריכה לגופה
הכי שרי דבר שאין מתכוין דשרי התם (דף מא:) גבי מיחס
שפיניה לתת לתוכו מים להפסיר אפי' שיעור לזרף דהוה ליה שגגת סקילה
ו"ל דהא דלשרינן הכא קוץ וסילוא משום דחיישין כשמתחיל
להסיר שמה יתהפך דלא סגי אי לא הוי פסיק רישיה ולא יית צבציל
כך אכל שאר דבר שאין מתכוין דלא פסיק רישיה הוא שרי
וליתול קוץ בשבת מודה שמואל אע"ג דמחייב במלאכה שאינה צריכה
לגופה דקסבר מקלקל בחצורה פטור:

הא בבנו הא באחר. רוצה ללמד מכאן אזהרה למכה אצו דלא נפיק
מפן יוסף כיון דלזינו מלווה להכותו ומשמע בסמוך דלפי'
ציואל ליהרג נפקא לן אזהרה לבנו דחייב דמוקף לה רב חסדא
במסרבין צו ללאת ואע"ג דאין מזהירין מן הדין הני מיילי להלקותו
ומיהו קשה היכי אתא בנו בקל ומומר מאחר כיון דלחר פטור
במסרבין צו ללאת ואלו היינו משום דלא מכבד בלא מתכוין
דפן יוסף מיירי אפי' בבנו אע"ג דלרצעים יכנו לא מיירי בבנו
פ"ו (שם) צעי רבי אבא בר ממל ציישו ישר ומת מהו ולא
איפשיטא והכא פריך בפשיטות ויש ספרים דגרסינן והאמר רב
ששת ציישו ישר חייב ולא גרס ומת ולא נהירא דמה ענין ישר
ליואל ליהרג ועוד מאי קמ"ל רב ששת מתניתין היא בפרק
החובל (י) המבייש את הישן חייב ור"ת גרס והאמר רב ששת
ציישו חייב ואלו היינו משום דלא מכבד בלא מתכוין דלא
פסיק רישיה הוא שרי וליטול קוץ בשבת מודה שמואל אע"ג
דמחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה דקסבר מקלקל בחצורה
פטור:

סיכול

א) שבת קה: קו: קמא:
כריתות כ: א) צ"ק פ"ה:
א) כמותו לז: מכות ט,
ד) ויבמות כ: ושי"ן,
ה) שם קה: א) וי"ק ד:
כ"מ סב. חגיגה כו. יבמות
כב: א) א) משפטים פ"ה
ה) א) שבת ג, א:
ט) דף מג: א) דף פו:
ז) ונע"י היטב תוס' וימא
יט: ד"ה מי איכא ומוס'
כ"מ ז' ד"ה מן.

תורה אור השלם

1. אלהים לא תקלל
וְנִשְׁאָא בְּעֶקֶף לֹא תֵאָדָר:
שמות כב כו

מוסף רש"י

מלאכה שאינה צריכה
לגופה. כל מלאכה שאינה
צריכה אלא לסלקה מעליה,
היא מלאכה שאינה צריכה
לגופה, דברצונו לא באלו לו
ולא היה צריך לה, הלכך לאו
מלאכה מחשבת היא לר"ש
(שבת צג.) ביישור ישר.
ביישור ישר, ומתן
שמה ולא הכיר דבשמו
עשה לו זה (ב"ק צג).
הכחו הכאה שאין בה
שום פרוטה לזקה, שם
יש זה משלומי פרוטה
משלם ואינו לזקה, דליפנין
בכחיותו באלו נעוה (ב"ב:
צ"ב) כדכתיב ויבנה חורבן
בביתו למשלומי, וכן אין
בה שום פרוטה לזקה שעבר
על לא יוסף פן יוסף
(מכות ט.) דמקשינן
הכאה לקללה. בפרשת
ואלה המעשרים סמק
הענין אלא שסמק אחד
מפסיק בניהן ואיכא למ"ד
היקש הוא (יבמות קא.).